בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 4980-01-17

בפני כב' השופטת שפרה גליק | **17 ביוני 2018**

<u>התובע</u>:
א.ק
ע"י ב"כ **עו"ד מרווין כהן ועו"ד עופר שרגיל**

נגד

<u>הנתבעים</u>:
1. ד.ק
2. מ.ק
ע"י ב"כ **עו"ד יעל קרסנטי ועו"ד שרון סיון**

דלתיים סגורות

<u>פסק דין</u>

מקרה מכמיר לב לפניי המצריך הכרעה בתביעת התובע לביטול הסכמי מתנה, שהעניק אב, לילדיו – הנתבעים.

<u>הרקע ותמצית הטענות</u>:

1. התובע העניק לבנו – הנתבע 1, ביום 10.12.14 את כל זכויותיו בדירה בת 5 חדרים בקומות 7 ו-8, בבית שברחוב ..., הידועה כחלקת משנה .. בחלקה .. בגוש ... (להלן: **"הדירה"**).

2. התובע העניק לנתבעים 1 ו-2 ילדיו, ביום 16.11.98 (וכן לאחותו פ. ק.ו, אשר אותה אין הוא תובע) את זכויות בחלקת משנה.. בחלקה .. בגוש ... ברחוב ....המהווים בנייני תעשייה המשמשים כמוסך (להלן: **"המוסך"**), בה העניק לכל אחד מהנתבעים 1 ו–2 - 1/3 הזכויות.

3. המתנות של הדירה ושל המוסך, לא הסתיימו ברישום, בספרי המקרקעין, והזכויות רשומות עדיין על שם התובע. בדירה – נרשמה הערת אזהרה ביום 18.1.15 על הזכויות במוסך לא נרשמה הערת אזהרה.

תמ"ש 4980-01-17

בפני כב' השופטת שפרה גליק **17 ביוני 2018**

4. התובע ציין בתביעתו, כי עילת התביעה שלו כנגד הנתבעים לביטול המתנות היא, עקב התנהגותם המחפירה כלפיו, באופן שעל פי הדין, רשאי הוא לחזור בו מן המתנות, בהתאם להוראות סעיף 5 (ב) **לחוק המתנה, תשכ"ח 1968.**

5. לטענת התובע, התנהגותם המחפירה של הנתבעים, מוצאת את ביטויה בעובדות הבאות:

5.1 לתובע הייתה דירה ב... הדירה הועברה במתנה לנתבעים, בתנאי שאם תימכר, תועבר מלוא התמורה לתובע, חרף זאת, הנתבעים מכרו את הדירה בסכום של 600,000 אירו, אך סירבו להעביר לתובע את התמורה.

5.2 התובע העביר לנתבע 1, גם מוסך מניב שהיה בעלות, בשם "מ.ר" ב..., והנתבע מכר את המוסך, לקח את כל תמורת המכר, והיגר עם משפחתו לקנדה.

5.3 הנתבע 2, בניגוד מפורש לאזהרות התובע שסייע לו כספית, הסתבך בחובות כבדים לגורמים מפוקפקים, עקב ניהול אורח חיים פזרני, דבר שאילץ את התובע לנסוע ל.... ולשלם לכ"א מנושיו של הנתבע 2, את חובו.

5.4 לטענתו של התובע, הנתבעים ממררים את חיי התובע, ומכפישים בלא הרף את בת זוגו של התובע, בלשון בלתי ראויה, תוך העלבת התובע ובפגיעה בכבודו.

6. התובע הוסיף בתביעתו, כי איש מן הנתבעים לא שינה את מצבו תוך הסתמכות על ההתחייבות למתן מתנה, והוסיף עוד, כי **"דמי השכירות המתקבלים מהשכרת הנכסים לצדדי ג', מועברים לתובע".**

7. התובע הדגיש, כי מעולם לא ויתר על רשותו לחזור בו מן המתנות.

8. מנגד, כפרו הנתבעים בכתב הגנתם בטענות התביעה, וטענו, כי יש לדחותה.

9. לטענתם של הנתבעים, כל מסמכי ההעברה הדרושים לשם השלמת הרישום ובכלל זה גם יפויי כוח בלתי חוזרים, נחתמו.

דהתכססות

לטענתם של הנתבעים, התובע חתם על יפויי כוח בלתי חוזר הכולל סעיף ספציפי לפיו, לא ניתן לבטלו ולפיכך, אין יכול התובע לחזור בו מן המתנות שהעניק לנתבעים.

10. לטענת הנתבעים, התובע הוא אדם עתיר נכסים, אשר מיום שנפטרה אשתו, אפשרו לו ילדיו לנהל את כל רכוש המשפחה, הן בארץ והן ב.... מבלי שבאו בכל דרישה, לגבי חלקה של האם.

הנתבעים הכחישו, כי נהגו ביחס מחפיר כלפי התובע. לטענתם הם אוהבים ומכבדים אותו, עוד הוסיפו וטענו, כי בשל העובדה, כי הם גרים בחו״ל, מצליחה בת זוגו של האב הצעירה ממנו ב- 20 שנה, ליצור חיץ בינם לבין אביהם.

11. באשר להעברת הזכויות במוסך, טענו הנתבעים, כי העסקה דווחה לרשות המיסים, אך כיוון שטרם בוצעה העברה משנת 1998 נבצר מן הנתבעים להשלים את העסקה, והתובע השמיט פרט זה בחוסר תום לב מתביעתו.

עוד טענו הנתבעים בקשר למוסך ב..., העברה זו בוצעה עוד לפני חתימת הסכמי המתנה. למעשה, לא ניתן כל מוסך שכן הכספים היו עבור תשלום תגמולים לעובדים, והנתבע 1 עדיין משלם לספק של המוסך חובות בגין ביטוחים.

12. לטענת הנתבעים, התובע הוא אדם עתיר ממון ובעל פנסיה חודשית בסך 1,900 אירו, מקבל שכ״ד מהשכרת הדירה ב..., וכן שכ״ד מהמוסך, הוא בעל חשבונות בחו״ל וקיבל 3,250,000 אירו ממכירת דירה ב...., היה בעל נכסים רבים נוספים ולא שינה מצבו לרעה.

__**מבוא דיוני:**__

13. כאמור, הנתבעים הגישו תביעה שכנגד, בה ביקשו סעד הצהרתי, כי החוזים בינם לבין אביהם שרירים וקיימים וכן צו עשה להורות לתובע לחתום על כל מסמך נחוץ, אך בקדם המשפט ביום 16.07.17 הודיעה ב״כ הנתבעים על מחיקת התביעה כנגד (ראה עמוד 4 לישיבת 2.1.18).

14. עוד אציין, כי ביום 15.05.18 הגישה לי ב״כ הנתבעים, בקשה (בקשה מס׳ 32) לפטור אותה מייצוג הנתבעים. לטענתה של ב״כ הנתבעים בעת שנכנסה לאולם בית המשפט, שמעה את

הותר לפרסום

התובע אומר לעדה מטעמה בשפה הצרפתית "**מהיום את לא הנכדה שלי**", וגם בת זוגו של התובע, הוסיפה בעברית "**זו הנכדה האהובה שלך, תראה מה שעשתה לך**", לטענתה של ב"כ הנתבעים, העדה הגב' ג.א, נסוגה בה מן התצהיר שנתנה, במשרדה של באת כוח הנתבעים בשל דברי התובע. היא אף הגישה תצהיר התמוך בכך.

15. דחיתי את בקשתה של ב"כ הנתבעים, וזאת עקב העובדה שהבקשה הוגשה בשלב כה מאוחר (ולאחר שהסתיימו הראיות) והן מן הסיבה הפשוטה, שבכל הכבוד, זו אינה סיבה להתפטר מן התיק.

16. עוד אציין, כי ההוכחות בתיק זה הסתיימו ב- 01.05.18 והטלתי על הצדדים להגיש סיכומיהם: עתה משהוגשו הסיכומים, ניתן פסק דיני.

<u>כללו של דין:</u>

17. כאשר נדרש בית המשפט, להכרעה בשאלה ביטול מתנה במקרקעין, יש לקרוא את דיני המתנה יחד עם דיני המקרקעין. אסקור אפוא, את הדין הנדרש לשם כך:

18. הוראות סעיף 1 (א) **לחוק המתנה תשכ"ח 1968** (להלן: "**חוק המתנה**") קובעת כך:

18.1 "**מתנה היא הקניית נכס שלא בתמורה**".

18.2 סעיף 2 לחוק המתנה קובע:

"**<u>מתנה לאלתר</u>**

מתנה נגמרת בהקניית דבר המתנה ע"י הנותן למקבל תוך הסכמה ביניהם, שהדבר ניתן במתנה".

18.3 בחוק המתנה נקבעו דרכי ההקניה במתנה, בסעיף 6 לחוק המתנה:

"**בעלות בדבר המתנה עוברת למקבלן במסירת הדבר לידיו, או במסירת מסמך לידו, המזכה אותו לקבלו, ואם היה הדבר ברשות המקבל – בהודעת הנותן למקבל על המתנה; והכל כשאין בדין אחר, הוראות מיוחדות לעניין הנדון**".

דלתיים סגורות

18.4 קריאת **חוק המתנה** יחד עם הוראות **חוק המקרקעין תשכ"ט 1969** (להלן: "**חוק המקרקעין**") קובעות, כי במקום שהמדובר בזכות במקרקעין שאינה רשומה במרשם המקרקעין, היינו זכות "**אובליגטורית**" – העברת הזכות נעשית עם מסירת המסמך בדבר המתנה לידי המקבל, מאידך, מקום שעסקינן בזכויות רשומות בספרי המקרקעין הרי כאמור לעיל בסעיף 6 לחוק המתנה מאחר שיש בדין "**הוראה אחרת**" היינו הוראת סעיף 8 לחוק המקרקעין, הרי המתנה מסתיימת ברישום.

18.5 ביטול מתנה יכול שייעשה על פי הוראת סעיף 5 (ב) לחוק המתנה: "**... כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו, בהסתמך על ההתייחסות, ורשאי הנותן לחזור בו ממנה זולת אם ויתר על רשות זו**".

18.6 בסעיף 5 (ג) לחוק המתנה ניתנות אופציות נוספות לחזור ממתנה "**אם הייתה החזרה מוצדקת בהתנהגות מחפירה של מקבל המתנה כלפי הנותן או כלפי בן משפחתו או בהרעה ניכרת שחלה במצבו הכלכלי של הנותן**".

19. על פי הפסיקה – עסקה במקרקעין שלא נגמרה ברישום, יש לראות החוזה בין הצדדים **כהתחייבות למתנה**, במשמעות סעיף 5 לחוק המתנה תשכ"ח 1968.

<u>סיווג טיב הזכויות נשוא התביעה:</u>

20. צודק התובע, בטענתו בסיכומיו, כי הזכויות נשוא התביעה, הן בדירה והן במוסך הן במקרקעין מוסדרים, שכן הזכויות בשני הנכסים נשוא התביעה רשומות בלשכת רישום המקרקעין.

21. זכויות הנתבעים, בדירה ובמוסך לא נרשמו, לפיכך בידיהם רק זכויות אובליגטוריות. גם במצב דברים זה, עדיין על התובע להוכיח, כי יש בידו זכות לבטל המתנות שנתן, ובהמשך פסק הדין אדון בשאלה זו.

22. באשר לזכויות במוסך, הרי מתנה זו ניתנה בשנת 1998, הצדדים אינם חולקים על כך, כי רישום הזכויות אצל רשם המקרקעין נעשה רק בשנת 2009, וזכויות הנתבעים במוסך טרם נרשמו. נסח הרישום של המוסך, צורף לתיק מוצגי התובע וסומן נספח "ד" על פי הנסח,

דלתיים סגורות

הנכס נוצר על פי שטר ....מיום ..., המדובר בזכויות חכירה, אני מניחה – וזה לא נאמר- מרשות מנהל מקרקעי ישראל.

כלומר אם המתנה ניתנה קודם שהיה רישום זכויות הרי עניין לנו בזכויות אובליגטוריות והמתנה הושלמה עם מסירת המסמכים הנוגעים למתנה, לרבות תצהירי המתנה וחתימת המסמכים הנחוצים לרשויות. שהרי סעיף 6 לחוק המתנה קובע:

> **"הבעלות בדבר מתנה עוברת למקבל במסירת הדבר בידו, או במסירת המסמך לידו המזכה אותו לקבלו, אם היה הדבר ברשות המקבל- בהודעת הנותן למקבל על המתנה והכל כשאין בדין, הוראה מיוחדת לעניין הנדון".**

23. העולה מן המקובץ, עסקת המתנה ביחס למוסך הושלמה. ואילו עסקת המתנה ביחס לדירה היא רק "התחייבות לעשות עסקה" כהגדרת סעיף 7 ב' לחוק המקרקעין:

> **"עסקה שלא נגמרה ברישום רואים אותה כהתחייבות לעשות עסקה"**

24. בעניין זה אצטט מספרו של המלומד המנוח **ד"ר מוטי בניאן "דיני מקרקעין"** הקובע בעמוד 153 כך:

> **"..לעומת זאת לענייני מתנות במקרקעין שזכויות נותן המתנה טרם נרשמו במרשם המקרקעין נקבע כי המתנה בסוג זה של מקרקעין יכולה להיות מושלמת עם מסירת המסמך היוצר את המתנה כדוגמת הסכם מתנה"**

כן ראה הלכת רותם: **ע"א 1284/92 אריה רותם נ' מנחם רותם** פ"ד מ"ט (5) 257 בעמוד 262 מול האות א', שם קבעה כבוד השופטת **שטרסברג כהן** כך:

> **"...בענייננו לא הייתה זכות החכירה רשומה על שם האב, אלא הייתה בידו זכות לקבל רישום של זכויות חכירה. האב היה אפוא בעל זכות אובליגטורית והעביר את זכויותיו לבם. בכך העביר הוא את מלוא הזכויות שהיו לו בווילה ולא השאיר בידו מאומה. מכאן שהעסקה**

דלתיים סגורות

שנעשתה בין האב לבן הייתה מתנה מוגמרת ולא התחייבות לתת מתנה".

25. שונה המצב באשר לדירה, שם הזכויות שבידי התובע, נרשמו בלשכת רישום המקרקעין ולפיכך לפנינו (משהעסקה לא הסתיימה ברישום) רק "**התחייבות למתנה**" או "**התחייבות לעסקה**".

26. בהמשך פסק הדין אנתח האם יכול התובע לחזור בו מן המתנות, בהתאם לזכויות האמורות הן בדירה והן במוסך.

<u>מן הדין לנדון:</u>

<u>ויתור על זכות הביטול:</u>

27. עיון בתיק מוצגי התובע, מראה, כי הזכויות בדירה, רשומות על שם התובע (ראה נספח א' לתיק מוצגי התובע), מאז 16.03.2009, וכי ביום 18.01.2015 נרשמה הערת אזהרה לטובת הנתבע מס' 1.

28. משלא נגמרה העסקה הנטענת של מתנה לנתבע 1, יש לראות את החוזה שנקשר בין הצדדים כהתחייבות למתנה, במשמעות סעיף 5 לחוק המתנה תשכ"ח 1968.

29. על פי התשתית הראייתית שהונחה בפני, חתם התובע על יפוי כוח בלתי חוזר לטובת הנתבע 1, הוא נ/10. בסעיף 8 של נ/10 נכתב כך :

> **"היות ויפוי כוח זה נוגע לטובת צד ג' הנ"ל, שממנו קיבלנו את התמורה המלאה עבור הרכוש הנ"ל ושזכויותיו עומדים ותלויים ביפוי כוח זה, הוא יהיה בלתי חוזר, לא תהיה לי / לנו רשות לבטלו או לשנותו, וכוחו יהיה יפה גם אחרי פטירתי/נו, והוא יחייב גם את יורשי/נו אפוטרופסי/נו ומנהלי עזבוני/נו"...**

30. הקדמתי ואמרתי, כי עסקינן בהתחייבות לתת מתנה (שכן, המתנה של הדירה לנתבע 1 לא נגמרה ברישום). לפיכך וכעולה מסעיף 5 ב' **לחוק המתנה תשכ"ח – 1968**, התובע ויתר על זכותו לחזור בו מהתחייבות זו, נוכח יפוי הכוח בלתי חוזר.

להלן אצטט הוראות סעיף 5 (ב) **לחוק המתנה** תשכ"ח 1968:

> **"(ב) כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות, רשאי הנותן לחזור בו ממנה, זולת <u>אם ויתר בכתב על רשות זו</u>".**

31. הפסיקה התייחסה פעמים רבות לשאלה, האם ייפוי כוח בלתי חוזר שניתן על ידי נותן ההתחייבות לשם ביצוע הפעולות הדרושות להשלמת הקנייתה של הבעלות במתנה, יש בו משום "ויתור בכתב" (במשמעות <u>סעיף 5(ב) לחוק המתנה</u>) על זכות החזרה מהתחייבותו. דעת הרוב בפסיקה קבעה, כי ייפוי כוח בלתי חוזר מהווה ויתור בכתב על זכות החזרה מן ההתחייבות.

ראה בעניין זה: **ע"א 404/84 יחזקאל סעתי נ' פרחה סעתי** פ"ד מ"א (2) (477); **ע"א 380/88 טוקאן נ' אלנששיב** פ"ד מ"ה (5) 410; וכן ראה **ע"א 4031/91 מזרחי נ' מזרחי** פ"ד נ(1) 199 בעמוד 205. משם אביא דברים היפים לענייננו:

> **"... בפסיקת בית משפט זה נתעוררה בעבר מחלוקת המתעוררת גם בענייננו: האם ייפוי כוח בלתי-הדיר, אשר ניתן על ידי נותן ההתחייבות, לשם ביצוע הפעולות הדרושות להשלמת הקניית הבעלות במתנה, מהווה משום "ויתור בכתב" על זכות החזרה לפי סעיף 5 ב' <u>לחוק המתנה</u>?"**
>
> **מחלוקת זו התעוררה לראשונה בעניין סעתי, ושבה ועלתה בעניין <u>ע"א 380/88</u> טוקאן נ' אלנששיב, [פורסם בנבו] וכך מתאר בתמצית השופט בך, בפסק דינו בעניין טוקאן את המחלוקת שהתגלעה בעניין סעתי: גישת השופטת נתניהו הייתה כי מן הדין להפריד הפרדה ברורה בין שתי העסקאות, עסקת השליחות ועסקת המתנה, ולא להבין ממתן ייפוי כוח בלתי חוזר שהמתחייבת ויתרה בזה על זכות החזרה מן המתנה, במובן הסיפא של סעיף 5(ב) הנ"ל. העמדה של המשנה לנשיא**

דלתיים סגורות

השופטת בן פורת ושלי הייתה שונה, אנו ראינו במתן ייפוי כוח בלתי חוזר – כדי להבטיח את הענקת המתנה משים ביטוי בכתב לכוונת הנותן לוותר על זכותו לחזור בו מהתחייבותו לתת את המתנה בהעדר ראייה לסתור...

... ראוי להוסיף שבמקרים שבהם נעשה הוויתור על זכות החזרה ממתנה, בייפוי כוח בלתי חוזר יש משנה תוקף לכוונת הוויתור. סיווגה של הפעולה המשפטית שביצע הנותן, בתור התחייבות לתת מתנה ולא בתור מתנה מושלמת, אינו נובע מלשון מסמכי ההתחייבות, אלא מהוראותיו של הדין החקוק, אשר דורש את רישום ההעברה כתנאי להשלמתה. אין המדובר כאן ברצונו המפורש של הנותן ליצור דווקא התחייבות לתת מתנה בעתיד, ולא להעביר את הזכויות בנכס למקבל המתנה עם חתימת ייפוי הכוח הבלתי חוזר, ואין כאן כל סממן לרצון ברור שלא ליצור מתנה מוגמרת של ממש על אתר. לאור העובדה כי סיווגה של העסקה בתור התחייבות לתת מתנה בעתיד הוא סטטוטורי, ניתן להניח כי נותן המתנה הניח כי בחתימתו על ייפוי הכוח הבלתי חוזר, <u>הוא מוותר על זכותו לחזור בו מן המתנה</u>, ואולי אף ניתן להניח כי נותן המתנה התכוון להשלים ככל הניתן את הפעולות הדרושות מצדו לשם העברת הקניין במתנה, ע"י החתימה על ייפוי הכוח האמור".

(הקו המדגיש אינו במקור – ש.ג.)

32. העולה מן האמור לעיל עקב מתן יפוי הכוח הבלתי חוזר לנתבע 1, ויתר התובע על זכות החזרה מהתחייבותו, לפי <u>**סעיף 5 (ב) לחוק המתנה תשכ"ח 1968**</u>.

33. ניתן אפוא לומר, כי בניגוד לנטען על ידי התובע, התובע ויתר על זכותו לחזור בו ממתנת הדירה וזאת עקב יפוי הכוח הבלתי חוזר, ולפיכך, דין התביעה שלו בהתייחס לדירה להידחות.

34. באשר למוסך - כבר נקבע על ידי שהמתנה הושלמה, ולפיכך אין כל מקום לטענה בדבר ביטולה.

35. מכל מקום, בעניין המוסך, ואם לא יתקבל ניתוח סיווג הזכויות שלעיל, התובע נתן יחד עם המסמכים עליהם חתם יפוי כוח בלתי חוזר ובו ויתר על זכותו לחזור בו מן המתנה של

דלתיים סגורות

המוסך, על כך העיד **עו"ד י.ק** בעמוד 15 לפרוטוקול ישיבת 02.01.2018: "**... הוא נתן יפוי כח בלתי חוזר להעביר על השם של הילדים את המוסך**". מכאן אפוא על פי הפסיקה אשר ציטטתי לעיל, התובע ויתר על זכותו לבטל את התחייבותו.

36. גם לולא הוויתור (על זכות הביטול כאמור לעיל) הרי מאחר שהזכויות במוסך אינן רשומות בטאבו, עניין לנו בזכויות אובליגטוריות, ולפיכך עת מסר התובע את כל מסמכי ההעברה בידיהם של הנתבעים, הושלמה המתנה הלכה למעשה (מתוך המשך העדויות הסתבר כי רק בשנת 2009 נרשמו הזכויות במוסך ע"ש התובע, ובשנת 1998 לא היה רישום זכויות. ראה עדותו של **עו"ד י.ק** בעמוד 17 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18).

37. משנה תוקף יש לדברים האלה, נוכח עדותו של העד **עו"ד י.ק**, שהעיד (כאמור בעמודים 15-16 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18) שהינו עד אובייקטיבי לחלוטין, הוא הבהיר כי עקב העובדה שהתובע לא שילם חוב ישן של 90 – 100 אלף ₪ לא הסתיימה ההעברה.

38. הפסיקה חזרה וקבעה, כי בכלל הזכות לחזור ממתנה כפופה לשני סייגים: האחד כי מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על התחייבות של נותן המתנה והסייג השני, כי נותן המתנה לא ויתר על זכותו לחזור בו מן המתנה.

הדעה הדומיננטית בפסיקה הייתה כי מתן ייפוי כוח בלתי חוזר – פירושו ויתור על הזכות לחזור מן המתנה.

ראה: **בע"מ 4778/17 פלוני נ' פלונית** (2.8.17) (פורסם במאגר "נבו"); **ע"א 879/14 נחשון נ' נחשון** (5.5.16) (פורסם במאגר "נבו")

39. כפי שהראיתי לעיל, התובע נתן ייפוי כוח בלתי חוזר בו הגביל עצמו לחזור בו מן המתנות, למעשה כבר כאן היה עליי לדחות את תביעת התובע, שכן התובע הגביל עצמו שלא לבטל המתנות שנתן, באמצעות יפוי כוח בלתי חוזר, אולם כפי שאראה בהמשך, יש טעמים נוספים לדחיית התביעה.

<u>**האם הייתה מצד הנתבעים "התנהגות מחפירה" כלפי התובע?**</u>

דלתיים סגורות

40. חרף האמור לעיל, אמשיך ואבדוק את טענות התובע, וחרף העובדה, שהוא לא רשאי היה לבטל את העברת הזכויות האמורה, אבדוק אם היה משהו, היכול להיחשב "**התנהגות מחפירה**" מצדם של הנתבעים.

41. התובע מנה בתביעתו שורה של סיבות שיש לראות בהן "**התנהגות מחפירה**" מצד ילדיו – הנתבעים, ואשר לטענתו מעניקות לו הזכות לבטל המתנה/ות, בהמשך פסק דיני אתייחס לכל אחת מהטענות.

42. <u>**הטענה הראשונה**</u> – בהקשר זה של התובע הייתה כי הייתה לו דירה **ב.... (להלן: "<u>הדירה ב..</u> ")**, **שאף היא הועברה לנתבעים בתנאי שאם מוכרים, תועבר התמורה** במלואה לתובע. לטענתו של התובע, הדירה בפריז נמכרה בתמורה ל- 600,000 אירו, אותה שלשלו הנתבעים לכיסם.

43. בדיקת התשתית הראייתית שהונחה בפני בהקשר זה אינה תומכת בטענות התובע ולהלן אפרט טעמי:

43.1 עיון במוצגי התובע, מצביע על כך שהזכויות בדירה ב.. לא היו רשומות על שם התובע, אלא על שם חברה ...שבה היו בעלי מניות נוספים, מלבד התובע, הנתבעים, רעייתו המנוחה של התובע ונכדתו.

43.2 התובע לא הציג כל סימוכין, לתנאי שאותו טען (כביכול אם תימכר הדירה ב...יקבל את כל התמורה).

43.3 בנספח ה' לחוק מוצגיו של התובע, יש תרגום נוטריוני, שהוא ככל הנראה דיווח לשלטונות המס, אך אין בו כל סימוכין לתנאי הנטען על ידי התובע, גם לא צורף חוזה המעיד על כך.

43.4 חיבור כל הסכומים, המפורטים על ידי הנוטריון, בנספח ה', מצביע על כך, שכל אחד מבעלי המניות, קיבל את חלקו, בהתאם לשיעור חלקו היחסי בחברה, התובע עצמו מצהיר על כך בתצהיר עדותו הראשית (סעיף 3 (1) עמוד 3 לתצהיר עדותו הראשית של התובע) ולהלן אצטט:

דלתיים סגורות

"הנתבעים מכרו את הדירה בסכום של 560,000 אירו, אך סירבו להעביר את חלקם בתמורה אליי, אלא שלשלוהו לכיסם... הרוח החיה, מאחורי המהלך היה הנתבע מס' 1, שגרם לנוטריון שטיפל בעסקה, להעביר את התמורה לכל אחד מבעלי המניות בחברה (אישור הנוטריון שטיפל בעסקה, על חלוקת הכספים מצ"ב כנספח ה')".

לא ברור, מדוע לא יפעל הנוטריון באופן שפעל וייתן לכל בעל מניות את חלקו ? וכאמור לעיל, אם הייתה הסכמה אחרת אין לה סימוכין.

44. __**הטענה השנייה**__ של התובע בגינה הוא רואה את התנהגות הנתבעים כ"**התנהגות מחפירה**" היא טענתו, כי העביר לנתבע מס' 1 __מוסך מניב בשם "מ.ר"__ והנתבע 1, מכר בלא ידיעתו את המוסך, נטל את כספי תמורת המכר, והיגר לקנדה.

45. התשתית הראייתית שהונחה בפניי, גם בנושא זה, אינה תומכת בטענות התובע, והלכה למעשה גם הופרכה. להלן אמנה טעמי ;

45.1 התובע לא הציג את ההסכם למכירת הזיכיון להפעלת המוסך במ.ר, או את התנאי שהיה – לכאורה – בהסכם כזה – לבל ימכור הנתבע 1 את הזיכיון.

45.2 הנתבע צירף את אסופת המסמכים (על תרגומם הנוטריוני) נ/5, ובה נמצא כתב התחייבות (ערבות) של הנתבע 1 בסך 7,200 אירו, וכן את המסמך נ/6 שהוא אישור של הנאמן **עו"ד מ.ל**, שבה נמכרה החברה מ.ר לחברה ..., והוכחה, כי כל הנושים של חברת מ.ר יקבלו את חובם, ובתנאי הנאמנות נקבע, כי "**לא יהיה ניתן למסור את המחיר למוכר, אלא בכפוף לחקיקה שבתקוף, וכנגד הוכחה על תשלום כל החובות ככל אשר תהיינה, ולאחר מחיקת כל הרישום בדבר משכנתא**".

אם אכן לעסק, המוסך מ.ר, היו חובות והעסק נמכר על ידי נאמן כדי לכסות את החובות, איזו התנהגות מחפירה יש כאן ?

בדלתיים סגורות

45.3 התייחסות התובע על הטענה בדבר התנהגות מחפירה של הנתבע כקשורה למוסך מ.ר, בסיכומיו, הוא בשפה רפה בלבד, וכמעט יש בכך כדי לראותו אותו, כמי שזנח טענה זו.

45.4 כאשר נחקר התובע, על טענתו, כי לכאורה העביר לתובע 1 "**מוסך מניב**", והנה הנתבע 1, נאלץ לקחת הלוואה בערבות אישית מבנק בצרפת, הוא השיב, כי ההלוואה ניטלה על ידי הנתבע 1 כדי להגר לקנדה (ראה חקירתו הנגדית של התובע בעמוד 11 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18), אך הדברים הופרכו מניה וביה בהמשך החקירה הנגדית שכן, המוסך מ.ר נמכר ב- 2014, וכבר ב- 2012 טס התובע לבר המצווה של נכדו (בנו של הנתבע 1, במונטריאול קנדה), כלומר דברי התובע (עמוד 11 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18) – הם חסרי שחר.

45.5 עוד הובהר, כי בכלל מתנת הדירה, ניתנה לאחר עניין המוסך מ.ר, ומכאן שהטענה נסתרת מינה וביה.

45.5 העולה מן המקובץ – גם לטענה זו אין יסוד, ואני דוחה אותה.

46. __**הטענה השלישית**__ של התובע, בה טען, כי הנתבעים התנהגו כלפיו ב"**התנהגות מחפירה**", המצדיקה מצדו ביטול המתנות, היא הטענה, לפיה כביכול הנתבע 2, בניגוד לאזהרות התובע, __ניהל אורח חיים פזיז__, והתובע נאלץ לשלם חובותיו תחת לכל אחד מהנושים.

47. בדיקת התשתית הראייתית שהונחה בפניי, אינה תומכת בטענות התובע, ואומר מיד, כי לא הונחה אף ראייה בנושא זה. התובע אמר בתצהיר עדותו הראשית אמירה כללית כזו (ראה סעיף ד (2) (3) בעמוד 4 לתצהיר עדותו הראשית) כאשר אמירתו זו נעדרת תאריכים, עובדות קונקרטיות, או ראייה חיצונית כלשהי התומכת בטענת התובע.

לא האמנתי לתובע בעניין זה, וכפי שאראה בהמשך פסק הדין, לא ייחסתי אמינות רבה לעדותו של התובע.

48. אני דוחה אפוא גם טענתו זו של התובע.

49. **<u>טענתו הרביעית</u>** של התובע בתביעתו, כי הנתבעים התנהגו כלפיו ב"**התנהגות מחפירה**" המצדיקה כביכול ביטול המתנות, הוא הטענה, כי הנתבעים <u>ממררים את חייו ומכפישים אותו בלא הרף גם אותו וגם את בת זוגו</u> של התובע, באופן הפוגע בכבודו.

50. בדיקת התשתית הראייתית שהונחה בפניי, אינה תומכת בטענות התובע ואף מפריכה אותן ולהלן אפרט טעמי ;

50.1 העד **עו"ד י.ק** שהיה עורך הדין של המשפחה העיד כך בעמוד 16 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18 :

"ש. מה היחסים בין הילדים לתובע לפני הפטירה ואחרי הפטירה של האם.
ת. מבחינתי זו משפחה מושלמת. אחרי הפטירה, משפחה מושלמת. בשלב מסוים אחרי זה, אם אני צריך לשים בנקודות זמן, אז היחסים היו אחרים, כי כל אחד התפזר לו, ד. נסע לקנדה, מ. פה, פ. שם. יחסים טובים, משפחה טובה".

כלומר מעדותו של עד זה נשמע בדיוק ההיפך.

50.2 התובע עצמו הודה בחקירתו הנגדית, כי היה בבר המצווה של נכדו, במונטריאול יחד עם בת זוגו, ראה חקירתו הנגדית בעמוד 11 לפרוטוקול ישיבת 2.11.18 ממנו אביא להלן :

"ש. שאלות בית המשפט : לבר מצווה נסעת לבד?
ת. כן.
ש. שאלות בית המשפט : אשתך המנוחה נפטרה באותה העת ?
ת. אשתי ?היא לא הייתה איתי? היא הייתה איתי.
ש. שאלות בית המשפט : אדוני, אולי הזיכרון שלך לא כל כך טוב ?
ת. יכול להיות.
ש. שאלות בית המשפט : אומרים שהיית עם הבת זוג שלך.

דלתיים סגורות

ת. **לא, אני הלכתי לבד.**

ש. **שאלות בית המשפט: נראה לך תמונות שאתה נראה שם אתה. מה תגיד ?**

ת. **אני רוצה לחפש מי זו האישה".**

התמונה נ/9 מדברת בעד עצמה, ובה נראה התובע עם בת זוגו בבר מצווה של בנו במונטריאול, קנדה.

50.3 בסיכומיו, (סעיף 3 (א) בעמוד 8 לסיכומים) מפנה אותי התובע, לתיק מוצגי התובע – נספח "ו", בה יש מכתב של הנתבע 1 לתובע, ובו הוא מכנה אותו בכינויי גנאי, כמו "**גנב**" או "**שקרן**" או "**רמאי**". כאשר נחקר על כך הנתבע 1 בחקירתו הנגדית בעמודים 17 ו-18 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18 הוא ענה דברים המדברים בעד עצמם. אביא הדברים כלשונם:

ש. **בחודש ספטמבר 2016, במכתב שלך, נספח נ/9.**

ת. **זה ב2013 ולא ב-2016.**

ש. **צודק, סליחה, טעות שלי. במכתב הזה, אתה קורא לאבא "שקרן", "גנב", "רמאי", "לא את הילדים שלך אלא גם את הנכדים שלך".**

ת. **זה נכון, אבל אני עניתי בצורה כזו, בגלל משהו מאוד מסוים. אני השתמשתי במילים כאלה, בגלל שאבא זייף את החתימות שלנו, כדי להעביר את כל הכספים לטובתו. [מתוך ספסלי הקהל נשמע קולו של התובע בצרפתית, שאמר דבר מה שלא הובן, כעת אומר בעברית: "שקר"]".**

אם נכונה הטענה של הנתבע ניתן להבין את המכתב שהפנה לאביו, ואין במכתב כזה משום "**התנהגות מחפירה**".

כידוע, הפסיקה פירשה התנהגות מחפירה, כהתנהגות המצביעה על כפיות טובה, או פגיעה בכבודו או ברכושו של הנותן או בן משפחתו. הפרשנות שניתנה לביטוי "**התנהגות מחפירה**" היא פרשנות רחבה, אולם יחד עם זאת, הובהר בפסיקה "**... כי לא כל התערערות במערכת היחסים שבין הנותן למקבל, תוכר בהכרה**

כהתנהגות בלתי ראויה מצד המקבל (ראו כדוגמה ע"א 493/91 **מזרחי נ' מזרחי** (פורסם ב"נבו" 1996; ע"א 6369/98 **גרינברג נ' גרינברג** (פורסם ב"נבו" (2000)".

(הציטטה לקוחה מתוך **עמ"ש (מרכז) 62373-11-15 ח.י. נ' א.י.** (22.7.16) (פורסם במאגר "נבו").

אמור מעתה – אם אכן זייף התובע חתימת ילדיו על מסמך כלשהו, מותר להם במכתב המופנה אליו, לומר את דעתם, אפילו השתמשו בביטויים האמורים לעיל.

עוד אוסיף ואומר, שדווקא סיפור חברת המוניות ..., ממנה עולה שהמניות נמכרו על ידי התובע שנטל הכספים, חרף העובדה שהנתבע 1 הוא בעל מניות בחברה מסבירה את המתנות; הנתבע 1 כתב לאביו התובע ב- 2013 מכתב בה העלה את תחושותיו הקשות, בגלל מעשה אביו (בעדותו אף אמר כי חתימתו זויפה) וכתוצאה מכך ניתנה ב- 2014 המתנה. הנתבע צירף מוצגים המעידים שהיו בעל מניות בחברה זו, וזאת בניגוד לטענת התובע בעמוד 9 לפרוטוקול שלא היו לנתבע 1 מניות בחברה.

50.4 דווקא מעיון בתמלילי השיחות שצורפו למוצגי הנתבעים נ/2, נ/9, נ/14, נ/16, ניתן ללמוד על יחס חם וקרוב של הנתבעים אל התובע – כלומר הוכחה טענת הנתבעים ולא טענת התובע.

50.5 המסקנה: אין כל ממש בטענות התובע.

.51 בכלל עול ההוכחה, בטענה של "**התנהגות מחפירה**" (כאמור כדי להצדיק את ביטול מתנות מוטל על הטוען זאת. כפי שהראיתי לעיל, התובע לא הרים את הנטל הראייתי להוכחת טענתו, כי הנתבעים נהגו כלפיו ב**התנהגות מחפירה**, ואני דוחה את טענתו של התובע בעניין זה.

.52 עוד אוסיף ואומר, כי התובע גם לא הוכיח, כי הנתבעים נהגו כלפי בת זוגו בהתנהגות מחפירה. בת הזוג עצמה לא העידה, וגם בכך יש כדי להטיל צל על טענת התובע בעניין זה, כיוון שכידוע עמדת הפסיקה היא, כי אי הבאת עדות התומכת בגרסתו של צד, משמשת כנגדו. ואין ספק שהתובע יכול היה לזמן ולהעיד את בת זוגו.

דלתיים סגורות

ראה בעניין זה: ע"א 8151/98 **שטרנברג נ' צ'צ'יק** פ"ד נ"ו (1) 539; ע"א 795/99 **פרנסואה נ' פוזיס** פ"ד נ"ד (3) 107; ע"א 465/88 **הבנק למימון וסחר בע"מ נ' מתיתיהו** פ"ד מ"ה (4) 651.

53. מן התשתית הראייתית שהונחה בפניי עלתה תמונה שונה, מזו ששרטט התובע בתביעתו. הסתבר, כי לתובע יחסים קשים עם בת זוגו, והדבר עולה גם מתמלילי השיחות נ/15 שצרפו הנתבעים לתצהירי עדותם.

תמיכה נוספת לכך נמצאו בעדויותיהם של אחיו של התובע, העד ד.א והעד א.א; העד ד.א שאשתו היא חברה של בת הזוג של התובע מעיד, כי עשה טעות מרה שהכיר ביניהם, (ראה עמוד 31 לפרוטוקול), ואילו העד א.א, העיד בעמוד 25 לפרוטוקול, כי בת זוגו, משאירה את התובע הרבה פעמים לבד, לרבות בימי שישי והיא נוסעת לבלות בקזינו וכי בת זוגו רוצה ממנו כל העת עוד ועוד ספים, עד כדי כך (כך העיד בעמוד 28 לפרוטוקול) שהתובע הבין ש"**נפל בפח**").

54. סיכומה של נקודה זו – אני דוחה גם טענה זו של התובע.

<u>טענת הנתבעים, כי הם הסתמכו על הסכמי המתנה, וכי ביטול המתנות יגרום לשינוי מצבם לרעה:</u>

55. עד כה הראיתי לעיל, שאפילו המתנה לא "**הסתיימה**" (בעניין המוסך), כי אז אין חל הסיפא לסעיף 5(ב) לחוק המתנה (היינו נותן המתנה – התובע ויתר בכתב, באמצעות ייפוי הכוח הבלתי חוזרים על זכותו לחזור בו מן המתנה). כעת, אראה כי חל הרישא לסעיף 5(ב) לחוק המתנה היינו, הוכח, כי הנתבעים – מקבלי המתנה שינו את מצבם בהסתמכם על התחייבות אביהם – התובע, ולפיכך אין התובע רשאי לחזור בו מן המתנה.

56. טענה זו לא נטענה בסיכומי הנתבעים כך שלכאורה, ניתן לראותם כמי שזנחו טענה זו. כידוע על פי הפסיקה, זניחת טענה בסיכומים, דינה כדין טענה שנזנחה והשופט אינו חייב לדון בה. על משמעות זניחת טענה בסכומים ראה **ע"א 401/06 מרום נ' מרום** פ"ד כ"א (1) 673; **ע"א 447/92 הנרי רול נ' אינטרקונטיננטל קרדיט קורפוריישן** פ"ד מ"ט (2) 102.

57. עם זאת, נוכח האמור בסעיף 10 לתצהיר הנתבע 1 והסברו למתן המתנות, נראה שאם תבוטלנה המתנות, יהיו הנתבעים במצב שהם לכאורה "**קרחים מכאן ומכאן**", גם ניטל מהם החלק בירושת אימם וגם חלק זה של המתנה.

58. הפגיעה כביכול של הנתבעים היא בכך, כי בהסתמך על המתנה הם העבירו לאחיהם מ.(הנתבע 2) את הזכויות במוסך כדי שהאחים יהיו בעל זכויות שוות ביניהם. לכאורה אם יזכה התובע בתביעתו הם יצאו נפגעים (ראה בעניין זה עדותו של העד **עו"ד י.ק** עמוד 15 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18)

59. כאמור לעיל משלא טענו זאת הנתבעים לא אביא טענה זו, כבעלת משקל כלשהו בהכרעתי.

<u>תום ליבם של הצדדים ואמינותם:</u>

60. הנתבעים הקדישו מאמץ רב, בסיכומיהם להוכיח כי אי רישום הזכויות במוסך, נגרם בעטיו של התובע, אכן הנתבעים צודקים בטענתם ואכן התובע לא שילם חוב שהיה מושת עליו, בעניין המוסך, אך הדבר אינו משפיע על הזכויות, שהרי אם הייתה זו מתנה אובליגטורית (שניתנה קודם רישום הזכויות אצל רשם המקרקעין) ממילא היא הושלמה במסירת המסמכים, ואם הייתה זו מתנה של זכות במקרקעין המדובר בהתחייבות, אשר כפי שהראיתי לעיל לא התקיימו התנאים הנדרשים לביטולה.

61. מאידך אי תשלום החוב על ידי התובע מנע את ביצוע רישום הזכויות, ויש בכך התנהגות חסרת תום לב מצד התובע.

62. התובע התגלה בחקירתו הנגדית כלא אמין, ולמרבה הצער לעיתים גם לא דובר אמת, אמחיש הדברים;

62.1 בניגוד לנטען בתביעתו, טען התובע, כי את המתנות לנתבעים נתן "**... בתנאי שהדירה ב.. תעבור אלי שאוכל לחיות בכבוד, עשיתי, נתתי להם, הגעתי ל... והכל היה מחולק ולא נשאר כלום**".

כידוע מתנה ניתנת בלא תמורה, אם כך עצם הטענה "**מתנגשת**" עם הגדרת מתנה.

טענתו זו של התובע (שלא נטענה בתביעתו) עומדת גם בסתירה לעדותו של **עורך הדין י.ק**, שהיה עורך הדין של המשפחה, ועשה את העסקה, והבהיר שחוזה המתנה היה בלתי מותנה לחלוטין.

62.2 התובע טען בחקירתו הנגדית (ראה עמוד 12 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18) שלא ידע על העברת הזכויות במוסך מבתו והנתבע 1 – אל הנתבע 2, אך הנה הסתבר שממש באותו מעמד של חתימת החוזה המעביר זכויות אל הבן מ. – הנתבע 2, היה התובע בחדר לשם הסדרת קבלת פירות השכירות מן המוסך לכל ימי חייו, כעולה מ-נ/11 (ביום 10.12.14) הוא אף חתם כבעל הזכויות הבלעדי במוסך על יפוי כוח לעורך הדין י.ק להשכיר המוסך...

62.3 כאשר נחקר התובע, אם היה מיוצג ב- 2014 אמר בעמוד 7 לפרוטוקול ישיבת 2.1.18 כי ***"לא היה לי עו"ד"***, אך כאמור לעיל הוכח שעו"ד י.ק ייצג אותו, וערך ההסכם, אשר נחתם במשרדו של עו"ד קורן.

62.4 הוכח, כי התובע לא סילק המשכנתא הרובצת על הדירה בהרצליה עד ליום 24.8.16, וכך בעצם לא ניתן היה להעביר הזכויות בדירה ע"ש הנתבע.

62.5 התובע העיד בעמוד 12, בחקירתו הנגדית, כי הדירה ב.... שייכת לו, וזאת למרות שעל פי המוצג נ/13, הוכח, כי לנתבע 1 זכויות בדירה זו.

62.6 במהלך העדויות, וחרף טענת התובע, כי ילדיו נהגו בו בהתנהגות מחפירה, הנה לא זכר שהיה עם בת זוגו בבר המצווה של נכדו בקנדה – הנה בעמוד 21 לפרוטוקול בו נאלצתי לתת החלטה כדלקמן, אביא להלן מעמודים 21-22 לפרוטוקול דברים המדברים בעד עצמם:

<u>"החלטה</u>

ביקשתי מעו"ד כהן להרגיע את התובע ששוב הקיש על ברכו,

הוא ביקש ממני רשות לצאת אתו החוצה, נעתרתי.

בעודו יוצא החוצה, אמר בצרפתית אל עבר הנתבע: "תמשיך

נבו - הסימן של שגיאה

לשקר".

(-)

<u>ב"כ הנתבעים</u> :

אמר : "תמשיך לשקר, חבורת מלוכלכים".

<u>המתורגמן</u> :

מה ששמעתי, אמר : "תמשיך לשקר, חבורה של מלוכלכים".

אין מילה באמת נרדפת ל"סלופר", אבל כן "מלוכלכים".

.63 לא ייחסתי אמון רב לעדותו של התובע שגם אמר לי במהלך עדותו (ראה עמוד 11 לפרוטוקול) ש"**יכול להיות**" (כאשר שאלתי אותו "**אולי הזיכרון שלו לא כל כך טוב**"...)

.64 לעומת עדותו של התובע, עדות הנתבע 1 הייתה אמינה, וכך גם כל גרסתו ועדויות העדים שבאו מטעמו.

<u>סיכומו של דבר:</u>

.65 נוכח כל האמור לעיל, נראה כי דין תביעת התובע להידחות, וכך אני קובעת.

.66 לכאורה, הייתי אמורה לחייב את התובע בהוצאות של ממש, ואולם, כיוון שהמדובר ביחסי אב לא צעיר, וילדיו, וכדי שלא לפרום עוד הקרע שבין הצדדים, אני מוצאת לנכון לעשות שימוש בהוראות סעיף 8(א) לחוק בית המשפט לענייני משפחה תשנ"ה 1995 ואיני עושה צו להוצאות והלוואי שהחלטתי זו תעזור להחזרת לב האב על בניו.

.67 ניתן לפרסום בהשמטת שמות הצדדים.

.68 המזכירות תשלח את פסק דיני בדואר ותסגור את התיק.

ניתן היום, ד' תמוז תשע"ח, 17 יוני 2018, בהעדר הצדדים.

דלתיים סגורות

תמ"ש 4980-01-17

בפני כב' השופטת שפרה גליק | **17 ביוני 2018**

שפרה גליק, שופטת

דלתיים סגורות